

ОЙКОНИМИ НА *-ІВК-А* ХХ–ХХІ СТОЛІТТЯ,
МОТИВОВАНІ НАЗВАМИ РОСЛИН

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія

Випуск 1(47)

УДК 811. 161. 2' 373. 21

DOI: 10.24144/2663-6840/2022.1(47).152–160.

Висоцька М. Ойконіми на *-іvk-а* ХХ–ХХІ століття, мотивовані назвами рослин; кількість бібліографічних джерел – 20; мова українська.

Анотація. Актуальність дослідження полягає в недостатньому опрацюванні ойконімів України з формантом *-іvk-а*. Стаття присвячена аналізу назв населених пунктів на *-іvk-а*, що мотивовані назвами рослин. Дослідження флоролексем, які лягли в основу ойконімів на *-іvk-а*, дасть змогу поглибити знання у процесах творення онімів цього типу, допоможе краще зрозуміти природні особливості краю. Назви населених пунктів зафіксовані на сторінках таких джерел: «Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 р.», «Історія міст і сіл Української РСР», «Адміністративно-територіальний устрій України за станом на 01.02.2021». *Мета дослідження:* зібрати ойконіми України на *-іvk-а*, похідні від найменувань рослин, зробити лексико-семантичний аналіз твірних баз.

Хоч переважно ойконіми на *-іvk-а* виражають значення належності, а тому утворені від антропонімів, проте ми фіксуємо і відапелятивні утворення. Це пояснюємо двома причинами. По-перше, формант *-іvk-а*, розвинувши свою продуктивність, витворив відапелятивну модель творення. По-друге, численні перейменування населених пунктів на всій території України у ХХ ст. (наслідок Указу Президії Верховної Ради УРСР (від 7.09.1946 р.) «Про збереження історичних та уточнення і впорядкування існуючих назв сільських рад і населених пунктів») та ХХІ ст. (дві хвилі перейменувань назв населених пунктів). Це спричинило масштабні зміни в ойконімній системі України.

Короткі результати і висновки: Зафіксовано 724 ойконіми, твірними базами яких виступають назви рослин. Усі фітолексеми об'єднуємо в такі групи: назви дерев (хвойних, листяних та плодових – 382 ойконіми), кущів та трав'янистих рослин (305 назв населених пунктів), а також назви на позначення сукупностей рослин (19 ойконімів). Деякі з них, як-от *калина, береза, верба, малина, дуб* тощо, поширені на території всієї України, інші ж (наприклад, *черешня, каштан, цибуля*) представлені одинично. Проаналізувавши територію всієї України, стверджуємо, що слово *калина* найчастіше виступає твірною базою ойконімів, мотивованих назвами рослин (137 ойконімів: *Калинівка, Ново-Калинівка* тощо). Також засвідчено 74 назви, які мотивовані словом *береза*, 48 пропріонімів, похідних від слова *верба*.

Ключові слова: топонім, ойконім, апелятив, твірна основа, фітолексема.

Постановка проблеми. Ойконіми з формантом *-іvk-а* – одна з найпоширеніших та найпродуктивніших моделей творення назв поселень на території України. Попри це, сьогодні зроблені лише окремі ареальні розвідки ойконімів на *-іvk-а* (досліджено Тернопільщину, Івано-Франківщину, Східне Поділля, Прикарпаття, Північно-Східне Лівобережжя). Дослідження фітолексем, які лягли в основу ойконімів на *-іvk-а*, дасть змогу поглибити знання у процесах творення онімів із цим формантом, допоможе краще зрозуміти природні особливості краю.

Аналіз досліджень. Результати ареальних досліджень ойконімів вказують на наявність на території всієї України відапелятивних ойконімів на *-іvk-а*, здебільшого мотивованих ландшафтними особливостями краю, географічною номенклатурою та флоролексемами. Про це зазначають Ю. Абдула, Д. Бучко, М. Габора, О. Голінатий, Н. Герета, І. Гонца, А. Лисенко, Я. Пура, М. Торчинський, М. Худаш, В. Яцій та ін.

Як вказує І. Гонца, вивчення ойконімів, в основах яких лежать апелятиви, дає нам змогу проаналізувати ландшафтні особливості краю, реконструювати класову, адміністративну, церковну, промислово-економічну картину суспільного життя, а також охарактеризувати етнічний склад населення краю [Гонца 2006, с. 7].

Мета статті. *Мета статті* – дослідити назви населених пунктів України з формантом *-іvk-а*, зафіксовані в джерелах ХХ–ХХІ ст., що походять від фітолексем. *Головні завдання:* зібрати ойконіми на

-іvk-а ХХ–ХХІ ст., класифікувати тематичні групи, що лягли в основу ойконімів, здійснили лексико-семантичний аналіз твірних баз.

Методи дослідження. У статті застосований комплекс методів дослідження: *текстологічний* (використано при аналізі наукової літератури); *опісовий метод* (для класифікації та інтерпретації географічних назв), *порівняльно-зіставний* (для класифікації ойконімів) й елементи *кількісного аналізу*.

Виклад основного матеріалу. Назви населених пунктів із поліфункціональним суфіксом *-іvk-а* зараховують до назв ойконімного рівня деривації, стверджуючи, що базою їх творення майже завжди була пропріальна лексика [Бучко 2013, с. 201].

Аналізуючи час виникнення форманта та зростання його продуктивності в топонімії України, можна стверджувати, що вперше ойконіми на *-іvk-а* з'явилися почали фіксувати з XIV–XV ст., проте вже в наступні століття зростає кількість ойконімів цього типу, якими або найменували нові поселення (хутори, села тощо), або перейменовували старі населені пункти. Ареальні дослідження ойконімів України дають нам можливість твердити, що на території Покуття [Бучко 1990], Південно-Західного Поділля [Торчинський 1993], Прикарпаття [Габора 2007, с. 170] вперше зафіксовані оніми досліджуваної моделі у XV столітті. Так, М. Кордуба стверджував, що топоніми на *-іvk-а*, утворені від назв осіб, з'являються в XIV ст., коли було важливо зазначити, кому належить певне поселення [Кордуба 1938, с. 15]. Аналогічні хронологічні дані подає і

Л. Масенко, відзначаючи, що вперше поодинокі назви на *-іvk-a* зафіксовано у староукраїнській топонімії XIV–XV ст., проте найпродуктивнішим стало утворення ойконімів досліджуваного типу в XIX–XX ст. на території всієї України [Масенко 1983, с. 647–659].

Хоч переважно назви населених пунктів на *-іvk-a* виражають значення належності, а тому утворені саме від антропонімів, проте ми фіксуємо і відапелятивні утворення. По-перше, формант *-іvk-a*, розвинувши свою продуктивність, у процесі розвитку словотвірної системи відірвався від антропонімної твірної бази і витворив відапелятивну модель творення. Назви населених пунктів утворювалися від апелятивів за допомогою суфікса *-іvk-a*, коли той набув своєї максимальної продуктивності. Зазвичай такі назви поселень вказують на особливості території [Котович 2017, с. 177].

По-друге, причиною появи багатьох назв населених пунктів на *-іvk-a* у XX–XXI ст. є масові перейменування населених пунктів. Наслідком запроваджені політики етнічної уніфікації СРСР є масштабні зміни в ойконімній системі України, що виражені в численних перейменуваннях поселень. Аналізуючи процес післявоєнного ‘впорядкування’ назв населених пунктів і його вплив на ойконімну систему України, Д. Бучко вказує, що відразу після завершення Другої світової війни було вирішено перейменувати: «1) усі чужомовні назви; 2) усі назви поселень, в основах яких засвідчені етніоніми; 3) назви з образливою, принизливою семантикою; 4) окремі незрозумілі назви тощо» [Бучко 2013, с. 227].

Так в український топонімний ландшафт штучно введені відапелятивні назви на *-іvk-a*, мотивовані назвами рослин, на місці давніх:

1. Чужомовних назв: *Ясенівка* (< *Нейгейм*) Днц., Тельманівський р-н [УкрАТП 1946, с. 957]; *Липівка* (< *Линденфельд*) Ль., Щирецький р-н [УкрАТП 1946, с. 918]; *Малинівка* (< *Малінешти*) Чрц., Новоселицький р-н [УкрАТП 1946, с. 922];

2. Ойконіми, які в основах містили католицькі варіанти імен: *Лоцинівка* (< *Бернадівка*) Т., Струсівський р-н [УкрАТП 1946, с. 920];

3. Відетнонімних назв населених пунктів: *Вербівка* (< *Старошевське*) Хрс., Бериславський р-н [УкрАТП 1946, с. 887];

4. Назв, твірні основи яких асоціювалися із релігією та церквою: *Дубівка* (< *Боске*) І-Фр., Тлумацький р-н [УкрАТП 1946, с. 901];

5. Багатокомпонентних чи приєднаних конструкцій: *За Селом* (нове: *Вербівка*) Ль., Самбірський р-н [УкрАТП 1946, с. 887]; *Населений пункт радгоспу «Мало-Татарнівка»* (нове: *Березівка*) Жт., Бердичівський р-н [УкрАТП 1946, с. 881] тощо [Висоцька 2021, с. 137–139].

У сучасний онімний простір України також введено відапелятивні ойконіми на *-іvk-a*, мотивовані назвами рослин, що є наслідком низки законів про декомунізацію. За часів незалежності України фіксують дві хвилі перейменувань назв поселень: перша, яка почалася в 1991 році і тривала до 2000, що передусім охопила західні області України, і друга, що почалася у 2014 та мала найпотужніший

вплив у 2016 році [Ковтюх 2017, с. 161].

Найбільшим пластом відапелятивних ойконімів на *-іvk-a*, що зафіксовані у джерелах XX–XXI ст., є ойконіми, твірною основою яких виступають флоролексеми. Такі оніми мотивовані назвами дерев, кущів, трав’янистих рослин та назвами сукупностей рослин. Важливо зауважити, що пропріоніми такого типу можуть мати множинну мотивацію. Як зазначає В. Котович, «коли йдеться про кодування інформації в ойконімі, то про нашарування субкодів говоримо частіше як про правило, аніж виняток» [Котович 2017, с. 180]. Розглянемо на прикладі ойконіма *Березівка*: 1) березовий + *-ка*; 2) антропоніма *Береза + *-іvk-a*; 3) мікротопоніма *Березівка* «місце, де ростуть берези». Як зауважив Д. Бучко, утворення новотворів від апелятивів-прикметників не є властивим українській ойконімній системі і порушує усталені норми словотвору [Бучко 2013, с. 230].

Назви населених пунктів, твірними основами яких виступають назви рослин, об’єднуємо в такі групи: 1. Ойконіми, твірні основи яких походять від назв дерев; 2. Назви поселень, твірні основи яких мотивовані назвами кущів та трав’янистих рослин; 3. Ойконіми, мотивовані назвами сукупностей рослин.

1. Ойконіми, твірні основи яких походять від назв дерев

Ця група є кількісно найбільшою. Ойконіми на *-іvk-a* утворені як від назв листяних дерев, наприклад, *берези*, *верби*, *дуба*, *граба* тощо, від хвойних, наприклад, *сосни*, *ялини*, так і від плодкових дерев, наприклад, *груші* та *яблуні*.

Зафіксовано 5 ойконімів, мотивованих флоролексею *абрикос* (‘плодове дерево, що росте на півдні’) [СУМ, т. 1, с. 5].

Абрикосівка; Крм., Кировський р-н, Абрикосівська сільрада; 2021, АТПУ, 2; 1974, ІМС Крм., 427; *Абрикосівка*; Хрс., Херсонський р-н, Великокопанівська сільрада; 2021, АТПУ, 4; 1972, ІМС, 588.

Береза – 74 ойконіми (‘лісове білокоре дерево з тоненьким довгим гіллям і серцевидним листям’) [СУМ, т. 1, с. 160].

Березівка; Чрнг., Ніжинський р-н, Комарівська сільрада; 2021, АТПУ, 3; 1972, ІМС, 226; *Лісо-Березівка*; Хм., Хмельницький р-н, Летичівська селищна рада; 2021, АТПУ, 4; 1971, ІМС, 421; 1946 УкрАТП, 755; *Березівка*; Ль., Червоноградський р-н, Лопатинська селищна рада; 2021, АТПУ, 9; 1968, ІМС, 635; 1946 УкрАТП, 992.

Берест – 7 ойконімів (‘листяне дерево з коричнево-сірою корою і овальними, на кінці загостреними листками, яке використовують для живопису та захисних лісонасаджень’) [СУМ, т. 1, с. 160].

Берестівка; Рв., Вараський р-н, Володимирецька селищна рада; 2021, АТПУ, 1; 1973, ІМС, 174; 1946 УкрАТП, 272; *Берестівка*; Вн., Вінницький р-н, Липовецька міськрада; 2021, ЕДУАТУ, 1; 1967, ІМС, 375; 1946 УкрАТП, 710.

Верба – зафіксовано 48 назв (‘дерево або кущ з гнучким гіллям, цілісними листками і зібраними в сережки однотатевими квітками’) [СУМ, т. 1, с. 325].

Вербівка; Вл., Ковельський р-н, Рівненська сільрада; **2021**, АТПУ, 4; **1967**, ІМС, 512; **Вербівка**; Днц., Донецький р-н, Іловайська міськрада; **2021**, АТПУ, 3; **1969**, ІМС, 146; **1946** УкрАТП, 1842; **Вербівка**; Т., Чортківський р-н, Скала-Подільська селищна рада; **2021**, АТПУ, 5; **1971**, ІМС, 172; **1946** УкрАТП, 1479.

Вишня – на території України засвідчено 14 назв поселень ('плодове дерево (іноді куц) звичайно з довгими тонкими гіллячками, на яких визрівають ягоди, і цілісним темно-зеленим листям') [СУМ, т. 1, с. 544].

Вишнівка; Вл., Ковельський р-н, Рівненська сільрада; **2021**, АТПУ, 4; **1967**, ІМС, 512; **1946** УкрАТП, 54; **Вишнівка**; Крм., Красноперекіпський р-н, Вишнівська сільрада; **2021**, АТПУ, 3.

Флоролексема в'яз стала твірною базою для 4 ойконімів ('листяне дерево (іноді куц) з нерівнобокими листками та міцною деревиною') [СУМ, т. 1, с. 796].

В'язівка; Дн., Юр'ївський р-н; **1946** УкрАТП, 2134; **В'язівка**; Плт., Кременчуцький р-н, Козельщинська селищна рада; **2021**, АТПУ, 1; **1967**, ІМС, 433; **1946** УкрАТП, 1488.

Граб – 7 ойконімів ('листяне дерево або куц родини березових з гладенькою сірою корою') [СУМ, т. II, с. 150].

Грабівка; Чрнг., Чернігівський р-н, Куликівська селищна рада; **2021**, АТПУ, 7; **1972**, ІМС, 392; **1946** УкрАТП, 691; **Грабівка**; Жт., Житомирський р-н, Хорошівська селищна рада; **2021**, АТПУ, 3; **1967**, ІМС, 214.

Груша – 23 назви ('садове і лісове фруктове дерево з темно-зеленим цупким листям та плодами') [СУМ, т. II, с. 183].

Грушівка; Чрнг., Ніжинський р-н, Батурицька міськрада; **2021**, АТПУ, 2; **1972**, ІМС, 158; **Грушівка**; Хрк. Куп'янський р-н; **1967**, ІМС, 720; **Грушівка**; Зп., Запорізький р-н, Петро-Михайлівська сільрада; **2021**, АТПУ, 3; **1967**, ІМС, 272; **1946** УкрАТП, 967.

Горіх/Оріх – на території України зафіксовано 10 ойконімів ('плодове дерево родини горіхових, найпоширенішим видом якого є волоський горіх') [СУМ, т. I, с. 131].

Оріхівка; С., Конотопський р-н, Новослобідська сільрада; **2021**, АТПУ, 2; **Горіхівка**; Крв., Кропивницький р-н, Кетрисанівська сільрада; **2021**, АТПУ, 3; **1971**, ІМС, 154; **Оріхівка**; Плт., Лубенський р-н, Лубенська міськрада; **2021**, АТПУ, 3; **1967**, ІМС, 605; **1946** УкрАТП, 1952.

Дуб – 30 ойконімів ('багаторічне листяне дерево з міцною деревиною та плодами – жолудями') [СУМ, т. II, с. 428].

Дубівка; Вл., Рожищенський р-н, **1946** УкрАТП, 1870; **Стародубівка**; Днц., Маріупольський р-н, Мангушська селищна рада; **2021**, АТПУ, 6; **1969**, ІМС, 673; (**Старо-Дубівка**) **1946** УкрАТП, 1344; **Дубівка**; Кв., Білоцерківський р-н, Таращанська міськрада; **2021**, АТПУ, 1; **1971**, ІМС, 649; **1946** УкрАТП, 1667.

Клен – 3 ойконіми ('дерево, що має лапате листя з гострими кінцями й глибокими вирізами') [СУМ, т. IV, с. 179].

Кленівка Льв., Самбірський р-н; **1946** УкрАТП, 785; **Кленівка**; Днц., Донецький р-н, Амвросіївська міськрада; **2021**, АТПУ, 3; **1969**, ІМС, 147.

Липа – 17 назв населених пунктів ('дерево з серцеподібним зубчастим листям і жовтим пахучим медоносним цвітом') [СУМ, т. IV, с. 487].

Липівка; Жт., Житомирський р-н, Пулинська селищна рада; **2021**, АТПУ, 3; **1967**, ІМС, 643; **1946** УкрАТП, 1583; **Липівка**; І-Фр., Івано-Франківський р-н, Рогатинська міськрада; **2021**, АТПУ, 1; **1967**, ІМС, 477; **1946** УкрАТП, 740.

Ольха/Вільха – 13 ойконімів ('листяне вологолюбне дерево або куц родини березових') [СУМ, т. I, с. 675].

Ольхівка; Чрнг., Новгород-Сіверський р-н, Семенівська міськрада; **2021**, АТПУ, 4; **1946** УкрАТП, 1339; **Вільхівка**; Вл., Луцький р-н, Горохівська міськрада; **2021**, АТПУ, 5; **1967**, ІМС, 206; **1946** УкрАТП, 223; **Осино-Ольхівка**; Днц., Харцизький р-н, **1946** УкрАТП, 1819.

Осокір – 4 назв населених пунктів ('високе листяне дерево родини вербових з добре розвинутою кроною; чорна тополя') [СУМ, т. V, с. 780].

Вербки-Осокорівка; Дн., Синельниківський р-н, Раївська сільрада; **2021**, АТПУ, 8; **Осокорівка**; Дн., Синельниківський р-н, Славгородська селищна рада; **2021**, АТПУ, 8; **1968**, ІМС, 773; **1946** УкрАТП, 1528.

Зафіксовано 45 назв поселень, мотивованих флоролексемою **сосна** ('вічнозелене хвойне дерево, перев. з прямим високим стовбуром, довгою хвоєю і невеликими шишками, або такі дерева в сукупності') [СУМ, т. IX, с. 469].

Соснівка; Чрнг., Корюківський р-н, Корюківська міськрада; **2021**, АТПУ, 1; **1972**, ІМС, 375; **Соснівка**; Вн., Вінницький р-н, Погребищенська міськрада; **2021**, АТПУ, 2; **1967**, ІМС, 532; **1946** УкрАТП, 1113; **Соснівка**; С., Конотопський р-н, Попівська сільрада; **2021**, АТПУ, 2; **1973**, ІМС, 288; **1946** УкрАТП, 545; **Соснівка**; Льв., Самбірський р-н, Самбірська міськрада; **2021**, АТПУ, 6; **1968**, ІМС, 782; **1946** УкрАТП, 996.

Тополя – 11 ойконімів ('дерево родини вербових із високим прямим стовбуром, глянуватими листками різної форми та одноставевими квітками у вигляді повислих сережок') [СУМ, т. X, с. 197].

Тополівка; Чрнг., Чернігівський р-н, Тушчівська сільрада; **2021**, АТПУ, 8; **1972**, ІМС, 268; **Тополівка**; Крм., Білогірський р-н, Курська сільрада; **2021**, АТПУ, 2; **1974**, ІМС Крм., 303; **Тополівка**; Лг., Северодонецький р-н, Лисичанська міськрада; **2021**, АТПУ, 4; **1968**, ІМС, 488.

Яблуня – 42 назви поселень на території України ('садове й лісове фруктове дерево родини розових з плодами перев. кулястої форми') [СУМ, т. XI, с. 619].

Яблунівка; Чрнг., Ніжинський р-н, Носівська міськрада; **2021**, АТПУ, 2; **Яблунівка**; Зк., Хустський р-н, Вишківська селищна рада; **2021**, ЕДУАТУ, 4; **1969**, ІМС, 718; Чрв., Чернівецький р-н, Веренчанська сільрада; **2021**, АТПУ, 3; **1967**, ІМС, 238; **Яблунівка**; Хрс. Чаплинський р-н; **1972**, ІМС, 658.

Назв населених пунктів, твірними базами яких виступає флоролексема **явір**, засвідчено 5 ('де-

рево родини кленових з великим п'ятилопатеvim листям; білий клен (іноді цим словом називають осокір та деякі інші тополи)' [СУМ, т. XI, с. 620].

Яворівка; Вн., Тульчинський р-н, Піщанська селищна рада; **2021**, АТПУ, 6; **1967**, ІМС, 517; **Яворівка;** Жт., Новоград-Волинський р-н, Брониківська сільрада; **2021**, АТПУ, 8; **1967**, ІМС, 486; **1946** УкрАТП, 56; **Яворівка;** І-Фр., Калуський р-н, Калуська міськрада; **2021**, АТПУ, 3; **1967**, ІМС, 272; **1946** УкрАТП, 433.

Ялина – 4 пропріоніми ('високе хвойне вічно-зелене дерево родини соснових' [СУМ, т. XI, с. 642]).

Ялинівка; Жт., Житомирський р-н, Оліївська сільрада; **2021**, АТПУ, 4; **1967**, ІМС, 656; **Ялинівка;** Рв., Рівненський р-н, Березнівська міськрада; **2021**, АТПУ, 3; **1973**, ІМС, 142; **Ялинівка;** Ль., Велико-мостівський р-н, **1946** УкрАТП, 318.

Засвідчено 16 ойконімів, мотивованих флоролексею **ясен/ясин** ('дерево родини маслинових з

перистим листям і міцною деревиною, яку використовують на різні вироби' [СУМ, т. XI, с. 652]).

Ясенівка; Чрнг., Чернігівський р-н, Городнянська міськрада; **2021**, АТПУ, 6; **Ясенівка;** Вл., Луцький р-н, Доросинівська сільрада; **2021**, АТПУ, 6; **1967**, ІМС, 635; **1946** УкрАТП, 1815; **Ясинівка;** Рв., Дубинецький р-н, Семидубська сільрада; **2021**, АТПУ, 3; **1973**, ІМС, 258.

Отже, усього зафіксовано 382 назви населених пунктів із формантом **-івк-а** на території України, твірними базами яких виступають назви дерев (листяних, плодових та хвойних). Як подано у діаграмі, найчастіше ойконіми мотивовані флоролексемами **береза** (74 назви), **верба** (48 пропріонімів), **сосна** (45 назв поселень), **яблуня** (42 ойконіми) та **дуб** (30 топонімів). Зауважимо, що більшість таких ойконімів утворені саме від назв листяних, неплодових дерев, які поширені на території всієї України.

2. Ойконіми, мотивувальними базами яких є кущові та трав'янисті рослини

Найбільше фіксуємо ойконімів, похідних саме від назв кущів. Зазвичай такі ойконіми поширені на території всієї України. Ойконіми ж, які мотивовані назвами трав'янистих рослин, мають локалізований характер, представлені лише на території певних областей.

Барвінок/Барвін – зафіксовані 5 назв населених пунктів ('трав'яниста рослина з вічнозеленим листям і голубуватими квітами' [СУМ, т. I, с. 105]).

Барвінівка; Зп., Запорізький р-н, Тернуватська селищна рада; **2021**, АТПУ, 3; **1967**, ІМС, 522; **1946** УкрАТП, 618; **Барвінівка;** Крв., Кропивницький р-н, Суботцівська сільрада; **2021**, АТПУ, 4; **1971**, ІМС, 325; **1946** УкрАТП, 472.

Буряк – 4 назви поселень ('городня рослина, однорічний і багаторічний овочевий коренеплід' [СУМ, т. I, с. 262]).

Буряківка; Зп., Орхівський р-н; **1967**, ІМС, 567; **1946** УкрАТП, 748; **Буряківка;** Хрк., Куп'янський р-н, Великобурлуцька селищна рада; **2021**, АТПУ, 4; **1967**, ІМС, 418; **1946** УкрАТП, 933.

Виноград – 24 ойконіми ('південна витка кущова рослина з широким листям та вусиками, з плодами, зібраними в грона' [СУМ, т. I, с. 441]).

Виноградівка; Дн., Новомосковський р-н, Магдалинівська селищна рада; **2021**, АТПУ, 6; **1968**, ІМС, 397; **1946** УкрАТП, 695; **Виноградівка;** Мк., Вознесенський р-н, Веселинівська селищна рада;

2021, АТПУ, 2; **1971**, ІМС, 306; **1946** УкрАТП, 1176.

Гарбуз – 5 ойконімів ('городня сланка рослина з великими круглими або овальними плодами' [СУМ, т. II, с. 30]).

Гарбузівка; Плт., Полтавський р-н, Кобеляцька міськрада; **2021**, АТПУ, 6; **1967**, ІМС, 411; **1946** УкрАТП, 1298; **Гарбузівка;** С., Сумський р-н, Лебединська міськрада; **2021**, АТПУ, 5; **1973**, ІМС, 389; **1946** УкрАТП, 789.

Гречка – 5 ойконімів ('однорічна трав'яниста медоносна рослина, із зерен якої виготовляють високопоживну крупу та борошно' [СУМ, т. II, с. 164]).

Гречанівка; Кв., Бориспільський р-н, Бориспільська міськрада; **2021**, АТПУ, 2; **1971**, ІМС, 748; **1946** УкрАТП, 3644; **Гречанівка;** Плт., Миргородський р-н, Краснолуцька сільрада; **2021**, АТПУ, 5; **1967**, ІМС, 191; **1946** УкрАТП, 238.

Кавун – 3 назви поселень ('баитанна сланка рослина з великими їстівними плодами' [СУМ, т. IV, с. 67]).

Кавунівка; Зп., Василівський р-н, Роздольська сільрада; **2021**, АТПУ, 2; **1967**, ІМС, 497; **Кавунівка;** Од., Ширяївський р-н; **1946** УкрАТП, 1800.

Зафіксовано 137 ойконімів, твірними основами яких виступає фітолексема **калина** ('кущова рослина родини жимолостевих, що має білі квіти й червоні гіркі ягоди' [СУМ, т. IV, с. 76]).

Калинівка; Чрнг., Ніжинський р-н, Батуринська міськрада; **2021**, АТПУ, 2; **1972**, ІМС, 159; **1946**

УкрАТП, 90; **Калинівка**; С., Сумський р-н, Миколаївська селищна рада; **2021**, АТПУ, 6; **1973**, ІМС, 147; **1946** УкрАТП, 2061; **Калинівка**; Кв., Обухівський р-н, Кагарлицька міськрада; **2021**, АТПУ, 6; **1971**, ІМС, 356; **1946** УкрАТП, 1400.

Корч – 13 ойконімів ('1. Пеня, викорчований з корінням. 2. Те саме, що куця' [СУМ, т. IV, с. 302]).

Корчівка; Жт., Житомирський р-н, Пулинська селищна рада; **2021**, АТПУ, 3; **1967**, ІМС, 643; **1946** УкрАТП, 1582; **Корчівка**; Т., Бучацький р-н; **1946** УкрАТП, 206.

Куця – зафіксовано 5 назв населених пунктів ('низкоросла дерев'яниста рослина, гілки якої ростуть майже від кореня' [СУМ, т. IV, с. 425]).

Куцівка; Хм., Хмельницький р-н, Наркевицька селищна рада; **2021**, АТПУ, 4; **1971**, ІМС, 177; **1946** УкрАТП, 334; **Куцівка**; Зп., Великотокмацький р-н; **1946** УкрАТП, 100.

Ліщина – зафіксовано 4 ойконіми ('куця родини березових з їстівними плодами – горіхами' [СУМ, т. IV, с. 534]).

Ліщинівка; Плт., Полтавський р-н, Кобеляцька міськрада; **2021**, АТПУ, 6; **1967**, ІМС, 410; **Ліщинівка**; Чрк., Уманський р-н, Христинівська міськрада; **2021**, АТПУ, 3; **1972**, ІМС, 621; **1946** УкрАТП, 1840.

Мак – зафіксовано 3 назви ('трав'яниста рослина з довгим стеблом і великими квітками' [СУМ, т. IV, с. 601]).

Маківка; Кв., Білоцерківський р-н, Рокитнянська селищна рада; **2021**, ЕДУАТУ, 2; **1971**, ІМС, 560; **1946** УкрАТП, 1493; **Маківка**; Крм., Советський р-н, Пушкінська сільрада; **2021**, ЕДУАТУ, 6; **1974**, ІМС Крм., 620.

Малина – 45 назв населених пунктів ('багаторічна чагарникова ягідна рослина з кисло-солодкими запашиними ягодами, звичайно темно-червоного кольору' [СУМ, т. IV, с. 607]).

Малинівка; Вл., Луцький р-н, Рожищенська міськрада; **2021**, АТПУ, 5; **1967**, ІМС, 621; **Малинівка**; Днц., Волноваський р-н, Хлібодарівська сільрада; **2021**, АТПУ, 2; **1969**, ІМС, 241; **1946** УкрАТП, 691; **Малинівка**; Зп., Бердянський р-н, Берестівська сільрада; **2021**, АТПУ, 1; **1967**, ІМС, 176; **1946** УкрАТП, 774.

Терен – 33 ойконіми ('колючий куця родини розових, що дає темно-сині їстівні плоди з терпким кисло-солодким присмаком' [СУМ, т. X, с. 85]).

Тернівка; Дн., Криворізький р-н, Лозуватська сільрада; **2021**, АТПУ, 4; **1968**, ІМС, 321; **Тернівка**;

Кв., Обухівський р-н, Кагарлицька міськрада; **2021**, АТПУ, 6; **1971**, ІМС, 357; **1946** УкрАТП, 812; **Тернівка**; Крв., Голованівський р-н, Підвисоцька сільрада; **2021**, АТПУ, 2; **1971**, ІМС, 486; **1946** УкрАТП, 1352.

Хвоця – 3 ойконіми ('вища багаторічна спорова трав'яниста рослина з зеленим, перев. гіллястим стеблом і лускуватим листям' [СУМ, т. XI, с. 49]).

Хвоцівка; Плт., Лубенський р-н, Хорольська міськрада; **2021**, АТПУ, 3; **1967**, ІМС, 921; **1946** УкрАТП, 3323; **Хвоцівка**; Т., Тернопільський р-н, Підволочиська селищна рада; **2021**, АТПУ, 3; **1971**, ІМС, 478; **1946** УкрАТП, 1300.

Зафіксовано 13 назв населених пунктів, мотивованих словом **хміль** ('однорічна або багаторічна витка рослина родини шовковицевих, деякі види якої використовують у пивоварінні' [СУМ, т. XI, с. 97]).

Хмелівка; Вл., Володимир-Волинський р-н, Зимнівська сільрада; **2021**, АТПУ, 1; **1967**, ІМС, 164; **1946** УкрАТП, 111; **Хмелівка**; Кв., Білоцерківський р-н, Тетіївська міськрада; **2021**, АТПУ, 1; **1971**, ІМС, 675; **Хмелівка**; І-Фр., Івано-Франківський р-н, Богородчанська селищна рада; **2021**, АТПУ, 2; **1967**, ІМС, 106; **1946** УкрАТП, 53.

Зафіксовано 5 назв населених пунктів, мотивованих флоролексею **хрін** ('трав'яниста овочева рослина родини хрестоцвітних з потовщеним кореневищем, їдким і гірким на смак' [СУМ, т. XI, с. 149]).

Хрінівка; Чрнг., Корюківський р-н, Сновська міськрада; **2021**, АТПУ, 1; **1972**, ІМС, 735; **1946** УкрАТП, 294; **Хрінівка**; Вн., Вінницький р-н, Іллінецька міськрада; **2021**, АТПУ, 1; **1967**, ІМС, 269; **1946** УкрАТП, 353.

Цибуля – 5 ойконімів ('овочева городня рослина з їстівною цибулиною і їстівним трубчастим листям' [СУМ, т. XI, с. 49]).

Стара Цибулівка; Вн., Ободівський р-н, **1946** УкрАТП, 951; **Цибулівка**; Од., Березівський р-н, Знам'янська сільрада; **2021**, АТПУ, 1; **1967**, ІМС, 410.

Отже, назви кущів та трав'янистих рослин часто виступають мотивувальними базами ойконімів з формантом **-івк-а**. Загалом засвідчено 305 таких назв населених пунктів. Найбільше на території України саме ойконімів, похідних від назв таких кушових рослин: **калини** (137), **малини** (45 назв) та **терну** (33 оніми).

3. Ойконіми, що походять від назв на позначення сукупностей рослин

Із компонентом *ліс* зафіксовано 8 ойконімів ('велика площа землі, заросла деревами і кущами' [СУМ, т. IV, с. 522]).

Лісівка; Днц., Покровський р-н, Новоградівська міськрада; **2021**, АТПУ, 7; **1969**, ІМС, 624; **1946** УкрАТП, 1439; **Ліснівка**; Крм., Сакський р-н, Ліснівська сільрада; **2021**, АТПУ, 5; **1974**, ІМС Крм., 590.

Із компонентом *гай* на території України зафіксовано 11 назв ('невеликий, перев. листяний ліс' [СУМ, т. II, с. 15]).

Гайка; Од., Роздільнянський р-н, Степанівська сільрада; **2021**, АТПУ, 7; **1967**, ІМС, 731; **1946** УкрАТП, 1399; **Гайва**; Чрв., Герцаївський р-н, **1946** УкрАТП, 160; **Зеленогайва** Льв., Мостиський р-н, **1968**, ІМС, 497; **1946** УкрАТП, 460.

Ойконімів на *-івк-а*, похідних від назв на позначення сукупностей рослин, зафіксовано мало, а саме 19. Лише дві фітолексеми, що є мотивувальними основами досліджуваних нами ойконімів, поширені на території всієї України, а саме: *ліс* та *гай*.

Окремо виділяємо назви населених пунктів, які представлені одиничними фіксаціями. На відміну від інших ойконімів, ці назви поселень представлені в поодиноких випадках, часто вони виступають назвами-виразниками навколишнього середовища, наприклад: **Арбузівка**; Крм., Джанкойський р-н, Ярकोполенська сільрада; **2021**, АТПУ, 2; **1974**, ІМС Крм., 335; **Буківка**; Чрв., Чернівецький р-н, Терблеченська сільрада; **2021**, АТПУ, 3; **1967**, ІМС, 217; **1946** УкрАТП, 144; **Бур'янівка**; Дн., Синельниківський р-н, **1946** УкрАТП, 1464; **Вересівка**; Жт., Новоград-Волинський р-н, Чижівська сільрада; **2021**, АТПУ, 8; **1967**, ІМС, 268; **Грабівка**; Жт., Житомирський р-н, Станишівська сільрада; **2021**, АТПУ, 4; **1967**, ІМС, 306; **(Рудня-Грабівка)** **1946** УкрАТП, 884; **Грабівка**; Жт., Житомирський р-н, Хорошівська селищна рада; **2021**, АТПУ, 3; **1967**, ІМС, 214; **Єлівка**; Жт., Коростенський р-н, Малинська місь-

крада; **2021**, АТПУ, 5; **1967**, ІМС, 432; **1946** УкрАТП, 1044; **Каштанівка**; Мк., Доманівський р-н; **1971**, ІМС, 372; **Каштанівка**; Зп., Запорізький р-н, Новомиколаївська селищна рада; **2021**, АТПУ, 2; **1967**, ІМС, 522; **Комишівка Друга**; Од., Саратський р-н; **1946** УкрАТП, 213; **Комишівка Перша**; Од., Білгород-Дністровський р-н, Успенівська сільрада; **2021**, АТПУ, 3; **1967**, ІМС, 784; **1946** УкрАТП, 212; **Комишівка**; Од., Ізмаїльський р-н, Саф'янівська сільрада; **2021**, АТПУ, 4; **1967**, ІМС, 469; **1946** УкрАТП, 247; **Коноплянівка**; Лг., Сватівський р-н, Білокуракинська селищна рада; **2021**, АТПУ, 3; **1968**, ІМС, 244; **Очеретівка**; Од., Роздільнянський р-н; **1946** УкрАТП, 1422; **Садівка**; Вл., Любешівський р-н; **1946** УкрАТП, 1205; **Тюльпанівка**; Зп. Запорізький р-н; **1967**, ІМС, 308; **Часниківка**; Плт., Миргородський р-н, Сенчанська сільрада; **2021**, АТПУ, 6; **1967**, ІМС, 561; **1946** УкрАТП, 3217; **Черешнівка**; Рв., Дубинецький р-н, Привільненська сільрада; **2021**, АТПУ, 3; **1973**, ІМС, 246; **1946** УкрАТП, 645; **Ягодівка**; І-Фр., Рогатинський р-н; **1967**, ІМС, 479; **1946** УкрАТП, 776.

Певні флоролексеми як твірні основи ойконімів на *-івк-а* поширені на всій території України, як-от *калина*, *верба*, *береза*, *малина*, *дуб*, *сосна*, *липа*, *яблуня*, *вільха*. Як показано на картосхемі, найбільше зафіксовано назв населених пунктів, мотивувальною базою яких виступає лексема *калина*. У Дніпропетровській області є 14 поселень, назви яких мотивовані назвою цієї рослини. В Одеській області таких населених пунктів виявлено 10, у Київській, Херсонській, Житомирській та Хмельницькій – 9, у Кіровоградській та Миколаївській обл. – 8. Зафіксовано також багато *Березівок* (8 у Житомирській, 6 у Харківській та Вінницькій обл.) та *Вербівок* (8 у Львівській та 6 у Вінницькій областях). Найбільше ойконімів на *-івк-а*, мотивованих назвами рослин, зафіксовано у Вінницькій, Житомирській, Харківській, Полтавській областях, найменше – у Закарпатській, Черкаській та Чернівецькій областях.

Висновки. Отже, проаналізувавши ойконіми на *-іvk-a*, засвідчені в документах ХХ–ХХІ ст., стверджуємо:

1. Загалом зафіксовано 724 ойконіми, твірними базами яких виступають назви рослин. Усі назви рослин об'єднуємо в такі групи: назви дерев (хвойних, листяних та плодкових – ойконімів з такими компонентами зафіксовано 382), кущів та трав'янистих рослин (305 назв населених пунктів), а також назви на позначення сукупностей рослин (19 ойконімів);

2. Оскільки за допомогою форманта *-іvk-a* переважно утворювалися відантропонімі назви поселень, тому ойконіми, мотивовані назвами рослин, фіксуємо набагато рідше. Велика кількість

таких назв є штучними утвореннями, які виникли внаслідок перейменувань поселень у ХХ та ХХІ століттях.

3. Деякі з ойконімів, твірними базами яких виступають фітолексеми, як-от *калина*, *береза*, *верба*, *малина*, *дуб* тощо, поширені на території всієї України. Так, засвідчено 137 ойконімів, утворених від лексеми *калина*, 74 назви, які мотивовані словом *береза*, 48 пропріонімів, похідних від слова *верба*. Зауважимо, що більшість таких онімів мотивовані назвами або листяних, неплодкових дерев, або ж назвами кущових рослин, які поширені на території всієї України. Інші ж рослини (наприклад, *черешня*, *каштан*, *граб*, *цибуля*, *бук*) представлені одинично.

Список скорочень:

Вн. – Вінницька обл.; **Вл.** – Волинська обл.; **Дн.** – Дніпропетровська обл.; **Днц.** – Донецька обл.; **Жт.** – Житомирська обл.; **Зк.** – Закарпатська обл.; **Зп.** – Запорізька обл.; **І-Фр.** – Івано-Франківська обл.; **Кв.** – Київська обл.; **Крв.** – Кіровоградська обл.; **Крм.** – Кримська обл.; **Лг.** – Луганська обл.; **Льв.** – Львівська обл.; **Мк.** – Миколаївська обл.; **Од.** – Одеська обл.; **Плт.** – Полтавська обл.; **Рв.** – Рівненська обл.; **С.** – Сумська обл.; **Т.** – Тернопільська обл.; **Хрк.** – Харківська обл.; **Хрс.** – Херсонська обл.; **Хм.** – Хмельницька обл.; **Чрк.** – Черкаська обл.; **Чрц.** – Чернівецька обл.; **Чрг.** – Чернігівська обл.

Джерела

1. АТПУ – Адміністративно-територіальний поділ України за станом на 01.02.2021 [Електронний ресурс]. ВР України. Режим доступу : <http://gska2.rada.gov.ua/pls/z7502/a002>
2. ІМС – Історія міст і сіл Української РСР: у 26 т. Київ, 1967–1973. Т. 1–26.
3. УкрАТП – Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 року. Київ: Укр. вид-во політичної літератури, 1947. 1062 с.

Література

1. Абдула Ю.А. Становлення ойконімії Слобожанщини (на матеріалі Харківщини): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова. Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. Кіровоград. 2008. 18 с.
2. Бучко Д.Г. Класифікація ойконімів України (словотвірно-мотиваційний аспект). *Історична та сучасна українська ономастика: вибрані праці*. Чернівці: Букрек, 2013. С. 198–210.
3. Бучко Д.Г. Післявоєнне впорядкування назв населених пунктів і його вплив на ойконімію систему України. *Історична та сучасна українська ономастика: вибрані праці*. Чернівці: Букрек, 2013. С. 225–233.
4. Бучко Д.Г. Походження назв населених пунктів Покуття. Львів: Світ, 1990. 144 с.
5. Брацько О.В. Відображення особливостей географічного середовища у назвах поселень (на прикладі ойконімії Закарпаття). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Географія. Землеустрій. Природокористування*. 2014. Вип. 3. С. 327–332.
6. Висоцька М. Ойконіми на *-іvk-a* як результат перейменувань поселень. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*. 2021. Вип. 1 (45). С. 135–141.
7. Габора М. Назви поселень Івано-Франківщини (Бойківщина, Гуцульщина та Опілля): (історико-етимологічний словник). Івано-Франківськ: ПрутПринт, 2007. 198 с.
8. Герета Н.М. Ойконімія Північної Хмельниччини: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова. Київ, 2004. 20 с.
9. Голінатий О.П. Лексико-семантична основа ойконімії Кіровоградщини. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2013. № 6 (2). С. 83–92.
10. Гонца І.С. Ойконімія Черкащини: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова. Київ, 2006. 18 с.
11. Ковтюх С. Соціономастичні аспекти перейменовувальних процесів в Україні *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Мовознавство*. Тернопіль: Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2017. № 1 (27). С. 160–165.
12. Кордуба М. Що кажуть нам назви осель? Львів, 1938. 22 с.
13. Котович. В. Ойконіми Тернопільщини на *-іvka*: лінгвокультурологічний аспект. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія: Мовознавство*. 2017. № 1 (27). С. 175–183.
14. Лисенко А.В. Ойконімія Полтавської області: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова. Чернівці, 2007. 20 с.
15. Масенко Л.Т. Розвиток топонімічної лексики. *Історія української мови. Лексика і фразеологія*.

Київ: Наукова думка, 1983. С. 620–659.

16. Пура Я.О. Походження назв населених пунктів Ровенщини. Львів, 1990. 143 с.
17. Торчинський М.М. Ойконімія Південно-Західного Поділля: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова. Київ, 1993. 20 с.
18. Худаш М.Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (відапелятивні утворення). Львів, 2006. 451 с.
19. Шульгач В.П. Ойконімія Волині: етимологічний словник-довідник. Київ: Київ, 2001. 189 с.
20. Яцій В.О. Ойконімія Івано-Франківської області: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова. Київ, 2009. 18 с.

Sources

АТПУ – Administratyvno-terytorialnyi podil Ukrainy za stanom na 01.02.2021 [Administrative-territorial units of Ukraine as of February 1, 2021]. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://gska2.rada.gov.ua/pls/z7502/a002> [in Ukrainian].

1. IMS – Istoriia mist i sil Ukrainskoi RSR: u 26 t. [The history of cities and villages of the Ukrainian SSR: in 26 vols.]. Kyiv. 1967–1973. T. 1–26 [in Ukrainian].
2. UkrATP – Ukrainka RSR. Administratyvno-terytorialnyi podil na 1 veresnia 1946 roku (1947) [Ukrainian SSR. Administrative-territorial division on September 1, 1946]. Kyiv: Ukr. vyd-vo politychnoi literatury. 1062 s. [in Ukrainian].

References

1. Abdula Y.A. (2008) Stanovlennia oikonimii Slobozhanshchyny (na materialii Kharkivshchyny) [Process of establishment of Sloboganshina's region oikonymic system]. PhD the author's abstract: 10.02.01. Kirovohr. derzh. ped. un-t im. V. Vynnychenka. Kirovohrad. 18 s. [in Ukrainian].
2. Buchko D.H. (2013) Klasyfikatsiia oikonimiv Ukrainy (slovotvirno-motyvatsiinyi aspekt) [Classification of oikonyms of Ukraine (word-formative and motivational aspect)]. *Istorychna ta suchasna ukrainska onomastyka: vybrani pratsi*. Chernivtsi: Bukrek. S. 198–210 [in Ukrainian].
3. Buchko D.H. (2013) Pisliavoienne vporiadkuvannia nazv naselenykh punktiv i yoho vplyv na oikonimiinu systemu Ukrainy [Post-war ordering of place-names and its influence on the oiconymical system of Ukraine]. *Istorychna ta suchasna ukrainska onomastyka: vybrani pratsi*. Chernivtsi: Bukrek. S. 225–233 [in Ukrainian].
4. Buchko D.H. (1990) Pokhodzhennia nazv naselenykh punktiv Pokuttia [The origin of the names of Pokuttia settlements]. Lviv: Svit. 144 s. [in Ukrainian].
5. Bratso O.V. (2014) Vidobrazhennia osoblyvostei heohrafichnoho seredovyshcha u nazvakh poselen (na prykladi oikonimii Zakarpattia). [Representation of geographical environment features in settlements' names (on the example of transcarpathian oikonyms)]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Heohrafiia. Zemleustrii. Pryrodokorystuvannia*. Vyp. 3. S. 327–332 [in Ukrainian].
6. Vysotska M. (2021) Oikonimy na -ivk-a yak rezultat pereimenuvan poselen [Oikonyms ending in -ivk-a as result of a settlement renaming]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Filolohiia*. Vyp. 1 (45). S. 135–141 [in Ukrainian].
7. Haborak M. (2007) Nazvy poselen Ivano-Frankivshchyny (Boikivshchyna, Hutsulshchyna ta Opillia): istoryko-etymolohichni slovnyk [Names of settlements in Ivano-Frankivsk Region (Boiko Region, Hutsul Region and Opillia): the Historical-Etymological Dictionary]. Ivano-Frankivsk: PrutPrint, 198 s. [in Ukrainian].
8. Hereta N.M. (2004) Oikonimii Pivnichnoi Khmelnyshchyny [Oikonyms of the northern Khmelnytskyi region]. PhD the author's abstract: 10.02.01. Kyiv. 20 s. [in Ukrainian].
9. Holinatyi O.P. (2013) Leksyko-semantychna osnova oikonimii Kirovohradshchyny [The lexico-semantic basis of the oikonyms of Kirovohrad region]. *Aktualni problemy filolohii ta perekladovnavstva*. № 6 (2). S. 83–92 [in Ukrainian].
10. Hontsa I.S. (2006) Oikonimii Cherkashchyny [Oikonyms of Cherkasy region]. PhD the author's abstract: 10.02.01. Kyiv. 18 s. [in Ukrainian].
11. Kovtiukh S. (2017) Socioonomastychni aspekty pereimenuvalnykh procesiv v Ukraini [Socioonomastic aspects of Renaming processes in Ukraine]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho nacionalnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Movoznavstvo*. Ternopil: Ternopil. nac. ped. un-t im. V.Hnatiuka. № 1 (27). S. 160–165 [in Ukrainian].
12. Korduba M. (1938) Shcho kazhut nam nazvy osel? [What do the names of the houses tell us?]. Lviv. 22 s. [in Ukrainian].
13. Kotovych V. (2017) Oikonimy Ternopilshchyny na -ivka: linhvokulturolohichni aspekt [Oikonyms of ternopil region ending in -ivka: linquo-cultural aspect]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho nacionalnoho pedahohichnoho universytetu im. Volodymyra Hnatiuka. Serii: Movoznavstvo*. № 1 (27). S. 175–183 [in Ukrainian].
14. Lysenko A.V. (2007) Oikonimii Poltavskoi oblasti [Oikonyms of Poltava region]. PhD the author's abstract: 10.02.01. Chernivtsi. 20 s. [in Ukrainian].
15. Masenko L.T. (1983) Rozvytok toponimichnoi leksyky [Development of toponymic vocabulary]. *Istoriia ukrainskoi movy. Leksyka i frazeolohiia*. Kyiv: Naukova dumka. S. 620–659 [in Ukrainian].
16. Pura Ya.O. (1990) Pokhodzhennia nazv naselenykh punktiv Rovenshchyny [The origin of the names

of settlements of the Rivne region]. Lviv. 143 s. [in Ukrainian].

17. Torchynskyi M.M. (1993) Oikonimiia Pivdenno-Zakhidnoho Podillia [Oikonimia of South-Western Podillia]. PhD the author's abstract: 10.02.01. Kyiv. 20 s. [in Ukrainian].

18. Khudash M.L. (2006) Ukrainski karpatski i prykarpatski nazvy naselenykh punktiv (vidapeliatyvni utvorennia) [Ukrainian Carpathian and Pre-Carpathian names of settlements (formations created from appellative)]. Lviv. 451 s. [in Ukrainian].

19. Shulhach V.P. (2001). Oikonimiia Volyni: Etymolohichnyi slovnyk-dovidnyk [Oikonimiya of Volyn: Etymological Dictionary-guide]. Kyiv: Kyi. 189 s. [in Ukrainian]

20. Yatsii V.O. (2009) Oikonimiia Ivano-Frankivskoi oblasti [Oikonimia of Ivano-Frankivsk region]. PhD the author's abstract: 10.02.01. Kyiv. 18 s. [in Ukrainian].

OIKONYMS ENDING IN *-ivk-a* OF THE 20TH–21ST CENTURIES, MOTIVATED BY THE NAMES OF PLANTS

Abstract. *The relevance of the study* is the insufficient analysis of geographical titles of Ukraine with formant *-ivk-a*. The article is devoted to the analysis of the names of settlements ending in *-ivk-a*, motivated by names of plants. The study of phytoloxemes that formed derivational stems of geographical titles ending in *-ivk-a* will allow to deepen knowledge of the processes of creation of this type of onyms, will help to better understand the natural features of the country. The names of settlements are founded on the pages of the following sources: “Ukrainian SSR. Administrative-territorial division on September 1, 1946”, “The history of cities and villages of the Ukrainian SSR”, “Administrative-territorial units of Ukraine as of February 1, 2021”. *The purpose of the article* is to register all titles of settlements ending in *-ivk-a*, derived from the names of plants; to carry out lexical-semantic analysis of creative bases of onyms.

Although mainly geographical titles ending in *-ivk-a* express the meaning of belonging, and therefore are formed from anthroponyms, we have also recorded oikonyms derived from appellatives. First of all, the formant *-ivk-a*, having developed its productivity, created the model of formation of geographical titles from common names. Secondly, Renaming of numerous settlements throughout territory of Ukraine in the 20th century (the consequence of Verkhovna Rada USSR Presidium's Decree “About preserving, readjusting and streamlining existing titles of village councils and settlements” valid from 7.09.1946) and the 21st century (two waves of renaming of settlement names). It caused huge-scale changes in oikonymic system of Ukraine.

Results and conclusions: 724 oikonyms with *-ivk-a* formant derivational bases of which are the names of plants were recorded. Among the phytoloxemes as the derivational stems of oikonyms, we distinguish the following groups: 1) names of trees (conifers: *pine, spruce*), (deciduous trees: *oak, alder, hornbeam, birch*), (fruit trees: *apple, cherry, apricot, pear* – 382 oikonyms); 2) shrubs and herbaceous plants (*viburnum, raspberry, onion, garlic* – 305 settlement titles); 3) the names of a set of plants (*grove, forest* – 19 oikonyms). Some of them, such as *viburnum, birch, willow, raspberry, oak*, etc., are common throughout Ukraine, others, for example, *wild cherry, chestnut, onion* are represented by one or two isolated examples. Having analysed the territory throughout Ukraine, we claim that the word *viburnum* most often serves as a derivational basis of the names of settlements, motivated by the names of plants (137 oikonyms: *Kalynivka, Novo-Kalynivka*, etc.). There are also 74 names motivated by the word *birch*, 48 proper names derived from the word *willow*.

Keywords: toponym, oikonym, appellative, derivational stem, phytoloxeme.

© Висоцька М., 2022 р.

Марія Висоцька – аспірантка катедри української мови імені професора Івана Ковалика Львівського національного університету імені Івана Франка, Львів, Україна; vysotskam27@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0001-7732-9320>

Maria Vysotska – PhD student of the Ivan Kovalyk Ukrainian Language Department, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine; vysotskam27@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0001-7732-9320>